

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
Nakhon Sawan Rajabhat University

ภาคผนวก ก.

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบสอบถามเรื่องการสร้างอาชีพเสริมจากวัสดุท้องถิ่นที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมชุมชนท้องถิ่นเพื่อ
แก้ไขปัญหาความยากจนของชุมชนตำบลลูกคู่ อำเภอทัพทัน จังหวัดอุทัยธานี

แนวทางการสัมภาษณ์แบบลึก บริบทชุมชน

1. การเริ่มต้นสัมภาษณ์

- 1.1 แนะนำตัวผู้สัมภาษณ์
- 1.2 อธิบายวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์
- 1.3 ขอให้ผู้สัมภาษณ์แสดงความคิดเห็นอย่างเสรีและอย่างเต็มที่

2. การดำเนินการสัมภาษณ์ โดยมีประเด็นการสัมภาษณ์ดังนี้

ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ให้สัมภาษณ์

- 2.1 ชื่อ-นามสกุล
- 2.2 อายุ
- 2.3 ที่อยู่
- 2.4 เบอร์โทรศัพท์

1. ประวัติความเป็นมาของชุมชน

- 1.1 ชื่อหมู่บ้านมีความหมายหรือที่มาอย่างไร
- 1.2

2. สภาพภูมิศาสตร์

2.1 สภาพพื้นที่ของหมู่บ้านเป็นอย่างไร เช่น สภาพทั่วไปที่พบวัสดุในท้องถิ่นเป็นอย่างไร อยู่บริเวณใด

2.2 แหล่งน้ำที่ชาวบ้านใช้สอยกันอยู่ที่ไหน และใช้ทำอะไร (กินหรือทำการเกษตร) และเพียงพอตลอดทั้งปีหรือไม่

2.3 พื้นที่ส่วนใหญ่ของหมู่บ้านมีลักษณะอย่างไร ชาวบ้านใช้ทำอะไร มีกรรมสิทธิ์เป็นของตนเองหรือไม่

2.4 พื้นที่สาธารณในหมู่บ้านมีหรือไม่ มีมากน้อยเพียงไร ชาวบ้านได้ประโยชน์จากพื้นที่ดังกล่าวอย่างไร

2.5 ฝนฟ้าตกต้องตามฤดูกาลหรือไม่ ปริมาณน้ำฝนพอเพียง ต่อการทำมาหากินหรือไม่สามารถทำนาหรือทำการอาชีพเกษตรอื่น ๆ ได้ตลอดทั้งปีหรือไม่

2.6 ในฤดูแล้ง แห้งแล้งมากน้อยเพียงใด และชาวบ้านมีวิธีการแก้ปัญหาอย่างไร

2.7 ถ้าเปรียบเทียบสภาพดินฟ้าอากาศ ระหว่างอดีตและปัจจุบันแตกต่างกันอย่างไร และมันเปลี่ยนแปลงไป เพราะสาเหตุอะไร (ย้อนหลังไปประมาณ 10-20 ปี)

2.8 โครงสร้างพื้นฐานมีสภาพอย่างไรเป็นอย่างไร ถนนหนทางสะดวกหรือไม่ ไฟฟ้าน้ำประปามีหรือไม่

2.9 ถนน-ไฟฟ้า และน้ำประปา มีมากี่ปีแล้ว สมัยก่อนไม่มีสิ่งเหล่านี้ด้วยกันอย่างไร

2.10 ถนน ไฟฟ้า น้ำประปา ทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้านเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร

2.11 ระบบการชลประทานในหมู่บ้านมีหรือไม่ ถ้าไม่มีชาวบ้านมีวิธีการแก้ปัญหาเรื่องน้ำอย่างไร

3.สภาพทางเศรษฐกิจ (ชุมชน และครอบครัว)

3.1 สภาพเศรษฐกิจของชุมชน

3.1.1 ด้านอาชีพของชุมชน

1) ชาวบ้านส่วนใหญ่ประกอบอาชีพอะไร มีวิธีการและขั้นตอนในการดำเนินการอย่างไร

2) ทุนในการดำเนินการ ได้มาจากไหน ใช้มากหรือไม่ (ทุนส่วนหรือกู้ยืม)

3.1.2 ด้านผลผลิต

1) ผลผลิตที่ชาวบ้านผลิตได้ บริโภคเอง หรือนำไปขาย

2) ถ้าขายนำไปขายที่ไหน ใครเป็นคนซื้อ ราคาเป็นอย่างไร กู้ยืมใหม่

3) นอกจากผลิตเองแล้ว อาหารหรือสินค้าที่ใช้ในการบริโภคได้มาจากแหล่งไหน และได้มาอย่างไร เช่น การแลกเปลี่ยน การหาเก็บจากแหล่งธรรมชาติ (เก็บของป่า จับสัตว์น้ำ ขุดหน่อไม้ เป็นต้น)

4) นอกจากการทำมาหากินในหมู่บ้านแล้ว มีคนในหมู่บ้านออกไปทำงานนอกหมู่บ้าน เช่น ตามเมืองใหญ่ ๆ บ้างหรือไม่ ถ้ามี มากน้อยเพียงไร ออกไปทำงานช่วงไหน และไปทำอะไร

5) การประกอบอาชีพของชาวบ้านในอดีต ประมาณ 30 ปีก่อน กับปัจจุบันเปลี่ยนแปลงหรือไม่ ถ้าเปลี่ยน เปลี่ยนแปลงไปอย่างไร ทั้งด้าน ทุน วิธีการผลิต และการแลกเปลี่ยนหรือการขายผลผลิต เป็นต้น

3.1.3 ด้านรายรับรายจ่าย และหนี้สินของชุมชน

1) รายได้ของชาวบ้าน เพียงพอต่อการใช้จ่ายหรือไม่

2) ถ้าไม่พอทำอย่างไร ถ้ากู้ยืม กู้ยืมมาจากไหน

3.2 สภาพเศรษฐกิจของครอบครัว

3.2.1 ด้านอาชีพของครอบครัว

1) ครอบครัวของท่านประกอบอาชีพหลักอะไร มีขั้นตอน/กรรมวิธีอย่างไร

- 2) ปัจจัยในการผลิตมีอะไรบ้าง/ได้มาจากไหน
- 3) ที่ดิน/ขนาดพื้นที่ที่ใช้ในการผลิต/เช่าหรือเป็นของตัวเอง
- 4) ทุนที่เป็นของตัวเงิน เงินทุน/แหล่งเงินทุน/วิธีการได้มาก
- 5) แรงงาน/เอามาจากไหน
- 6) พันธุ์พืช/สัตว์ ชนิดของพันธุ์
- 7) แหล่งพันธุ์ มาจากไหน
- 8) เครื่องจักร/เครื่องกล ได้มาจากไหน
- 9) ปุ๋ย แหล่งปุ๋ย/ชนิดมาจากไหน/ได้มาอย่างไร
- 10) สารเคมี ได้มาจากไหน/แนวโน้มว่าจะใช้เยอะไหม
- 11) ความรู้และวิธีการผลิต/ที่อยู่เดิม/หรือเอาจากแหล่งอื่น

3.2.2 ผลผลิต

- 1) จำนวนผลผลิตที่ได้มากน้อยแค่ไหน/พื้นที่/ปี/เดือน
- 2) เอาไปขายหรือบริโภค/ขายที่ไหน/ตลาดอยู่ไหน
- 3) ผลิตแล้วกำไร หรือขาดทุน คumm ไหม/ถ้าขาดทุนทำอย่างไร

3.2.3 ปัญหาในการประกอบอาชีพ

- 1) มีปัญหาอะไรบ้างในการประกอบอาชีพ เช่น ปัญหาเรื่องทุน ที่ดิน แรงงาน สภาพดินฟ้าอากาศ
- 2) ในรอบ 4-5 ปี ที่ผ่านมาสภาพดินฟ้าอากาศเป็นอย่างไร/มีภัยธรรมชาติ/ฝนตก ฝนแล้งหรือเปล่า
- 3) สภาพพื้นที่การผลิต การเพาะปลูก แล้งหรือไม่แล้ง

3.2.4 อาชีพเสริม

- 1) ครอบครัวของท่านมีอาชีพเสริมหรือไม่ ถ้ามีทำอะไร
- 2) อาชีพเสริมช่วยครอบครัวได้มากน้อยแค่ไหน

3.2.5 ด้านรายรับรายจ่าย

- 1) แหล่งที่มาของรายได้หลักของครัวเรือนมาจากไหน มีรายได้เท่าไรต่อปี ต่อเดือน
- 2) ครัวเรือนของท่านมีรายจ่ายอะไรบ้าง/เดือน/ปี จ่ายเท่าไร เช่น อุปโภค บริโภค
- 3) รายได้พอกับรายจ่ายไหม/ถ้าไม่พอทำอย่างไร

3.2.6 ด้านหนี้สิน

1) ปัจจุบันครัวเรือนท่านมีหนี้สินหรือไม่/ถ้ามีแหล่งเงินกู้จากใคร/เสียอัตราดอกเบี้ยเท่าไร

2) มีวิธีการใช้หนี้อย่างไร

3) ครัวเรือนมีการออมไหม/ออมอย่างไร

4. สภาพทางสังคมและการเมืองการปกครอง

4.1 ความสัมพันธ์ทางสังคม ชนชั้นทางสังคม ระบบเครือญาติ การรวมกลุ่มทางสังคม

1) ชาวบ้านในท้องถิ่นมีฐานะแตกต่างกันอย่างไรหรือไม่ ดูจากอะไร ในปัจจุบันมีสภาพแตกต่างกันมากน้อยเพียงไร เพราะเหตุใด

2) ชาวบ้านในท้องถิ่นนี้มีการนับถือญาติกันอย่างไร อะไรที่ทำให้คนนับถือกันเป็นญาติ (เช่น การแต่งงาน การอยู่ใกล้ชิด การพึ่งพาอาศัยกัน)

3) เวลามีการมีงานทั้งงานส่วนตัวและงานรวม ชาวบ้านเขาช่วยเหลือกันหรือไม่ เช่น การลงแขก การช่วยงานบุญต่าง ๆ เป็นต้น

4) ชาวบ้านมีการรวมกลุ่มกันทำกิจการงานต่าง ๆ ของท้องถิ่นหรือไม่ (เช่น กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มอาชีพ กลุ่มอนุรักษ์ เป็นต้น) การรวมกลุ่มดังกล่าวเกิดขึ้นได้อย่างไรและใครเป็นคนชักชวนให้มีการรวมกลุ่มกัน

5) กลุ่มต่าง ๆ ในชุมชนมีอะไรบ้าง ผลของการรวมกลุ่มกันเป็นอย่างไร มีกิจกรรมใดบ้าง เข้มแข็งไหม ดูจากอะไร

6) ชาวบ้านในหมู่บ้านนี้มีการทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับชาวบ้านในหมู่บ้านอื่นหรือไม่ ถ้ามีทำอะไร เช่น การทำบุญประเพณี การติดต่อค้าขาย เป็นต้น

7) การอพยพโยกย้ายของคนในหมู่บ้าน ทั้งอพยพมาทำมาหากินโยกย้ายออกไปมีมากน้อยเพียงไร ถ้ามีการอพยพดังกล่าวเกิดจากสาเหตุใดเป็นสำคัญ

8) เวลามีปัญหาหรือเรื่องราวเดือดร้อน ชาวบ้านเขาร่วมมือกันหรือช่วยกันแก้ปัญหาต่าง ๆ อย่างพร้อมเพียงกันหรือไม่

9) คนในท้องถิ่นมีเรื่องทะเลาะเบาะแว้งกันบ่อยไหม แล้วมีวิธีการจัดการอย่างไร ผู้นำหมู่บ้านหรืออาวุโสมีบทบาทอย่างไร สามารถแก้ปัญหาดังกล่าวได้หรือไม่ หรือพึ่งพาเจ้าหน้าที่ของรัฐ

10) หน่วยงานของรัฐ หรือบุคคลภายนอกท้องถิ่น เข้ามาช่วยเหลือชาวบ้านหรือพัฒนาหมู่บ้าน มากน้อยเพียงไร (เช่น เกษตรกรตำบล พัฒนาการอำเภอ เจ้าหน้าที่ ธกส. เป็นต้น) ทำอะไรร่วมกับชาวบ้าน บ้างหรือไม่ เราพึงพอใจหรือไม่เพราะเหตุใด

4.2 สถาบันทางสังคม (ศาสนา การศึกษา การสาธารณสุข) (เปรียบอดีตกับปัจจุบัน)

- 1) วัดที่หมู่บ้านมีชาวบ้านไปทำบุญมากไหม ทำในโอกาสใดบ้างและนอกจากการไปทำบุญแล้ว ชาวบ้านที่ไปวัดเขาทำอะไรกันอีกบ้าง เช่นประชุมปรึกษาหารือกันพัฒนาหมู่บ้าน เป็นต้น
- 2) ชาวบ้านเคารพนับถือพระสงฆ์ที่วัดมากน้อยเพียงไร เพราะสาเหตุใด เวลาทางวัดขอความร่วมมือจากชาวบ้านให้ช่วยทำงานต่าง ๆ ได้รับความร่วมมือดีหรือไม่
- 3) หมู่บ้านนี้เริ่มมีโรงเรียน (ประถมศึกษาและมัธยมศึกษา) ตั้งแต่เมื่อไร ก่อตั้งได้อย่างไร ชาวบ้านมีส่วนเกี่ยวข้องกับการก่อตั้งโรงเรียนหรือไม่อย่างไร
- 4) ชาวบ้านกับครูในโรงเรียนมีการร่วมมือช่วยเหลือพึ่งพาอาศัยกันมากน้อยเพียงไร ถ้ามีกิจกรรมที่ทำมีอะไรบ้าง
- 5) เวลาเจ็บป่วย ไปรักษากันที่ไหน ไปโรงพยาบาลหรือรักษากันเอง เพราะสาเหตุใด

4.3 วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี

- 1) บุญประเพณีของท้องถิ่นที่ทำกันเป็นประจำทุกปีมีอะไรบ้างมีพิธีกรรมหรือทำกันอย่างไร ช่วงเวลาไหน เกิดความคิดหรือความเชื่ออย่างไร ท่านคิดอย่างไร
- 2) ความเชื่อศรัทธาสังสัคคีสิทธิ์ในหมู่บ้านที่สืบทอดกันมามีอะไรบ้าง และมีรายละเอียดอย่างไร

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
Nakhon Sawan Rajabhat University

ภาคผนวก ข.
วิธีดำเนินการวิจัย

ระยะที่ 1 การศึกษาบริบทชุมชนในด้านต่างๆของชุมชนตำบลตุ๊ก อำเภอกัทพัตน์ จังหวัดอุทัยธานี

1.1 การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับแนวทางการศึกษาบริบทชุมชน

1.2 คณะผู้วิจัยร่วมกันสร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แนวทางในการสัมภาษณ์แบบลึก แนวทางในการสัมภาษณ์แบบกลุ่ม

วิ

1.3 ดำเนินการเก็บข้อมูลภาคสนาม

ระยะที่ 2 จัดเวทีชาวบ้าน มีการระดมความคิด ช่วยกันสรุปความเป็นไปได้ในการนำวัสดุท้องถิ่นมาใช้ทำเป็นผลิตภัณฑ์

2.1 คณะผู้วิจัยร่วมกันดำเนินการวิเคราะห์ปัญหาและศักยภาพของชุมชนตำบลตุ๊ก อำเภอกัททัน จังหวัดอุทัยธานี

2.2. คณะผู้วิจัยและชาวบ้านร่วมกันศึกษาทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับหลักการออกแบบ

2.3 คณะผู้วิจัยและชาวบ้านร่วมกันรวบรวมผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่ในประเทศไทย และรวบรวมผลิตภัณฑ์ที่มีขายอยู่ทั่วไป

ผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่ในประเทศไทย

ผลิตภัณฑ์ไม้ไผ่ที่มีขายอยู่ทั่วไป

ระยะที่ 3 ดำเนินการทดลองทำผลิตภัณฑ์ ที่ชุมชนตำบลตุ๊ก อำเภอกัทพทัน จังหวัดอุทัยธานี

ระยะที่ 4 การประเมินผลการดำเนินงานการสร้างอาชีพเสริมจากวัสดุท้องถิ่น ที่สอดคล้องกับ
วัฒนธรรมชุมชนในท้องถิ่น เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนอย่างยั่งยืนของชุมชนตำบลตุ๊กคู อำเภอ
ทัพทัน จังหวัดอุทัยธานี

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	ผศ.ดร. ไพฑูรย์ ทองทรัพย์	
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2526	การศึกษามัธยมศึกษา (สังคมศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิชญ โลก
	พ.ศ. 2536	การศึกษามหาบัณฑิต (อุตสาหกรรมศึกษา) มหาวิทยาลัยนเรศวร
	พ.ศ. 2539	ครุศาสตรบัณฑิต (อุตสาหกรรมศิลป์) มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
	พ.ศ. 2549	ศิลปประยุกต์ศึกษามัธยมศึกษา (สาขาออกแบบผลิตภัณฑ์) มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
ประวัติการวิจัย	พ.ศ. 2544	การศึกษากาเวการมีงานทำของผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีจากมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
	พ.ศ. 2544	น้ำตาลโตนด ต.ห้วยกรด อ.สรรคบุรี จ.ชัยนาท
	พ.ศ. 2547	กระบวนการพัฒนาธุรกิจชุมชนแบบมีส่วนร่วมกรณีศึกษากลุ่มหัตถกรรมเครื่องหวาย บ้านเกาะหงษ์ ต.ตะเคียนเลื่อน อ.เมือง จ.นครสวรรค์
	พ.ศ. 2551	ความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ปีการศึกษา 2549-2550
	พ.ศ. 2551	การติดตามผู้ สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีจากมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ปีการศึกษา 2549-2550
ผลงานที่ได้รับ	พ.ศ. 2529	ครูดีเด่นของสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดเพชรบูรณ์
	พ.ศ. 2540	รางวัลชนะเลิศทางด้านวัฒนธรรมในงานมรดกโลก ทั้งหมด 56 ประเทศ ณ. เมืองเอ็ดมันตัน มณฑลอัลเบอร์ตา ประเทศแคนาดา

